

Adviesdocument 469

Project: Bureauonderzoek archeologie t.b.v. plangebied Tolsestraat te Dodewaard, gemeente Neder-Betuwe
Projectcode: 15508NETD
Opdrachtgever: Van Westreenen Adviseurs B.V.
Datum: 27 september 2010

ADVIES ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK

Inleiding

Kader en doelstelling

In verband met de toekomstige uitbreiding van een nieuwe stal van Broederij Het Anker aan de Tolsestraat te Dodewaard, gemeente Neder-Betuwe, heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau in opdracht van Van Westreenen Adviseurs B.V. een bureauonderzoek uitgevoerd. In dit onderzoek wordt de geomorfologische en bodemkundige opbouw van het plangebied beschreven en is een overzicht opgesteld van de reeds bekende archeologische vindplaatsen in en rond het plangebied. Verder is een gespecificeerde archeologische verwachting van het plangebied opgesteld en worden aanbevelingen gedaan voor eventueel vervolgonderzoek.

Administratieve gegevens en huidige situatie

Het plangebied (circa 0,25 ha) ligt ten oosten van de dorpskern van Opheusden, ten noorden van de A15 ter hoogte van Dodewaard en ten zuiden van de Tolsestraat. Het plangebied staat afgebeeld op kaartblad 39F van de topografische kaart van Nederland (schaal 1: 25.000); centrumcoördinaat is 173.131 / 438.101. Het bureauonderzoek is in ARCHIS geregistreerd (Onderzoeksmelding: 43172). Op de topografische Atlas van Gelderland (ANWB Media, 2004) staat het plangebied afgebeeld als grasland/boomkwekerij, met aan de westzijde reeds bestaande bedrijfspanden/stallen.

Toekomstige situatie

In het plangebied zal nieuwbouw plaatsvinden in de vorm van een nieuwe stal (broederij) met de afmeting van 25 x 100 meter (2500 m²).

Onderzoeksopzet en richtlijnen

Het bureauonderzoek is opgezet volgens de normen van de archeologische beroepsgroep (zie artikel 24 van het Besluit archeologische monumentenzorg). De kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 3.1), beheerd door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; www.sikb.nl), geldt in de praktijk als richtsnoer.

Bureauonderzoek

Methoden

Het bureauonderzoek is uitgevoerd om een specifieke archeologische verwachting op te stellen. Daartoe zijn reeds bekende archeologische en aardkundige gegevens verzameld en is het grondgebruik in het plangebied in het heden en verleden geïnventariseerd.

Geraadpleegd zijn de volgende bronnen:

- het ARCHEologisch Informatie Systeem (ARCHIS);
- de Archeologische Monumenten Kaart (AMK);
- literatuur, historisch en aardkundig kaartmateriaal (zie literatuurlijst);
- de recente topografische kaart 1: 25.000;
- recente luchtfoto's uit Google Earth ([http:// www.earth.google.com](http://www.earth.google.com));
- het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN);
- het informatiesysteem Kennis Infrastructuur en CultuurHistorie (KICH);
- de gemeentelijke archeologische verwachtings- en beleidskaart (Schoorman & de Roode, 2009).

Geologie en geomorfologie

Volgens de bodemkaart van Nederland bestaat het plangebied uit kalkloze poldervaaggronden, bestaande uit zavel en lichte klei (Stiboka, 1981; code: Rn67c). Er is een gemiddeld hoogste grondwaterstand aanwezig van < 40 cm -Mv (code: V).

In geomorfologisch opzicht bestaat het plangebied uit een rivierkom- en oeverwalachtige vlakte (Stiboka/RGD, 1986: code: 2M22).

Ten zuidwesten van het plangebied zijn afzettingen aanwezig van de meandergordel van Boelenham (Berendsen & Stouthamer, 2001).. Deze meandergordel heeft een begin- en eindfasedatering van 747 voor Chr. (vroeg IJzertijd) tot 212 voor Chr. (Late IJzertijd). In het plangebied zijn tevens zandige crevasse-afzettingen te verwachten op een diepte tussen 1-2 m -Mv. Volgens de zanddieptekaart zijn pleistocene zandafzettingen binnen 5-6 m -Mv aanwezig (Cohen, e.a., 2009).

Archeologie

ARCHIS en AMK

Volgens het ARCHEologisch Informatie Systeem (ARCHIS) en de archeologische beleidsadvieskaart van de gemeente Neder-Betuwe (Schoorman & de Roode, 2009) is het plangebied gedeeltelijk binnen een archeologisch monument gelegen (AMK-nr: 3942; status: terrein met hoge archeologische waarde: terrein "De Logt"). Er is een bewoningslaag op bronstijdniveau aangetroffen bij bodemkarteringen in 1967 (Havinga). Hierbij is aardewerk uit de Bronstijd en IJzertijd gevonden. Door leden van de Historische Kring Kesteren zijn hier in 1981 fragmenten en 1 complete bronzen sikkkel gevonden (ARCHIS-waarnemingsnummer 7114, 41139 en 41144).

Direct ten noorden van de Tolsestraat, ter hoogte van het plangebied, zijn scherven gevonden op een diepte van circa 90 cm -Mv. (ARCHIS-waarnemingnummer: 7122). De scherven dateren uit de Midden-Bronstijd.

Op de historische militaire kaart van 1861 tot 1929 is het plangebied in gebruik als bouwland/grasland. Er is geen bebouwing zichtbaar. Tot op heden is er nauwelijks iets veranderd in het plangebied.

IKAW en GCHW

Op de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW) wordt aan het plangebied een lage archeologische trefkans toegekend op basis van landschappelijke gegevens. Dit staat in contrast met de hoge archeologische verwachting binnen het Archeologisch Monument. In minder gunstige terreindelen kunnen ook archeologische waarden voorkomen. In de directe omgeving zijn terreindelen aanwezig met een middelhoge trefkans.

Op de Cultuurhistorische Waardenkaart van de Provincie Gelderland is vanwege landschappelijke kenmerken een lage geografische waardering aangegeven (Provincie Gelderland, 2004).

Archeologische verwachting

Gezien de landschappelijke ligging, het voorkomen van archeologische vindplaatsen in (de omgeving) en de ligging van een archeologisch monument binnen het plangebied, wordt een hoge archeologische verwachting aan het plangebied toegekend voor het aantreffen van vindplaatsen uit de periode Bronstijd t/m de Romeinse tijd. Naar verwachting manifesteert zich een donkergekleurde archeologische laag (cultuurlaag) met hierin archeologische indicatoren, zoals: aardewerk, houtskool, verbrande leem, onverbrand bot en steen. Naar verwachting is deze cultuurlaag vanaf een diepte van 40-50 cm -Mv in de ondergrond, kort onder de bouwvoor aanwezig.

Conclusies en aanbevelingen

In het plangebied zijn waarschijnlijk archeologische resten uit de periode Bronstijd t/m de Romeinse tijd aanwezig die mogelijk verstoord gaan worden door de voorgenomen plannen.

Op basis van het bureauonderzoek wordt voor het plangebied een inventariserend veldonderzoek in de vorm van een booronderzoek aanbevolen. Hiermee kan een indruk verkregen worden van de bodemopbouw ter plaatse en over de aanwezige cultuurlaag (aard, datering, omvang etc.) De kans op de aanwezigheid van niet-verstoorde archeologische resten is zeer aanwezig.

Met betrekking tot de bevindingen van onderhavig onderzoek dient contact opgenomen te worden met het bevoegd gezag van de gemeente Neder-Betuwe.

Bronnen

ANWB Media, 2004. *Topografische Atlas van Gelderland*. Schaal 1: 25000. Moutaan Grafisch Bedrijf, Papendrecht.

Berendsen, H.J.A. & E. Stouthamer, 2001. *Palaeogeographic development of the Rhine-Meuse Delta, The Netherlands*. Van Gorcum, Assen.

Cohen, K.M., E. Stouthamer, W.Z. Hoek, H.J.A. Berendsen & H.F.J. Kempen, 2009. *Zand in banen: zanddieptekaarten van het Rivierengebied en het IJsseldal in de provincies Gelderland en Overijssel*. Arnhem/Utrecht.

Provincie Gelderland, 2004. *Cultuurhistorische Waardenkaart Gelderland (digitaal bestand)*. Provincie Gelderland, Arnhem.

Schuurman, E.I. (deel 1) & F. de Roode (deel 2), 2009. *Archeologische monumentenzorg in de gemeente Neder-Betuwe*. RAAP-rapport 1665. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.

Stiboka, 1981. *Bodemkaart van Nederland, schaal 1: 50.000*. Toelichting bij kaartblad 39 Oost-Rhenen. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.

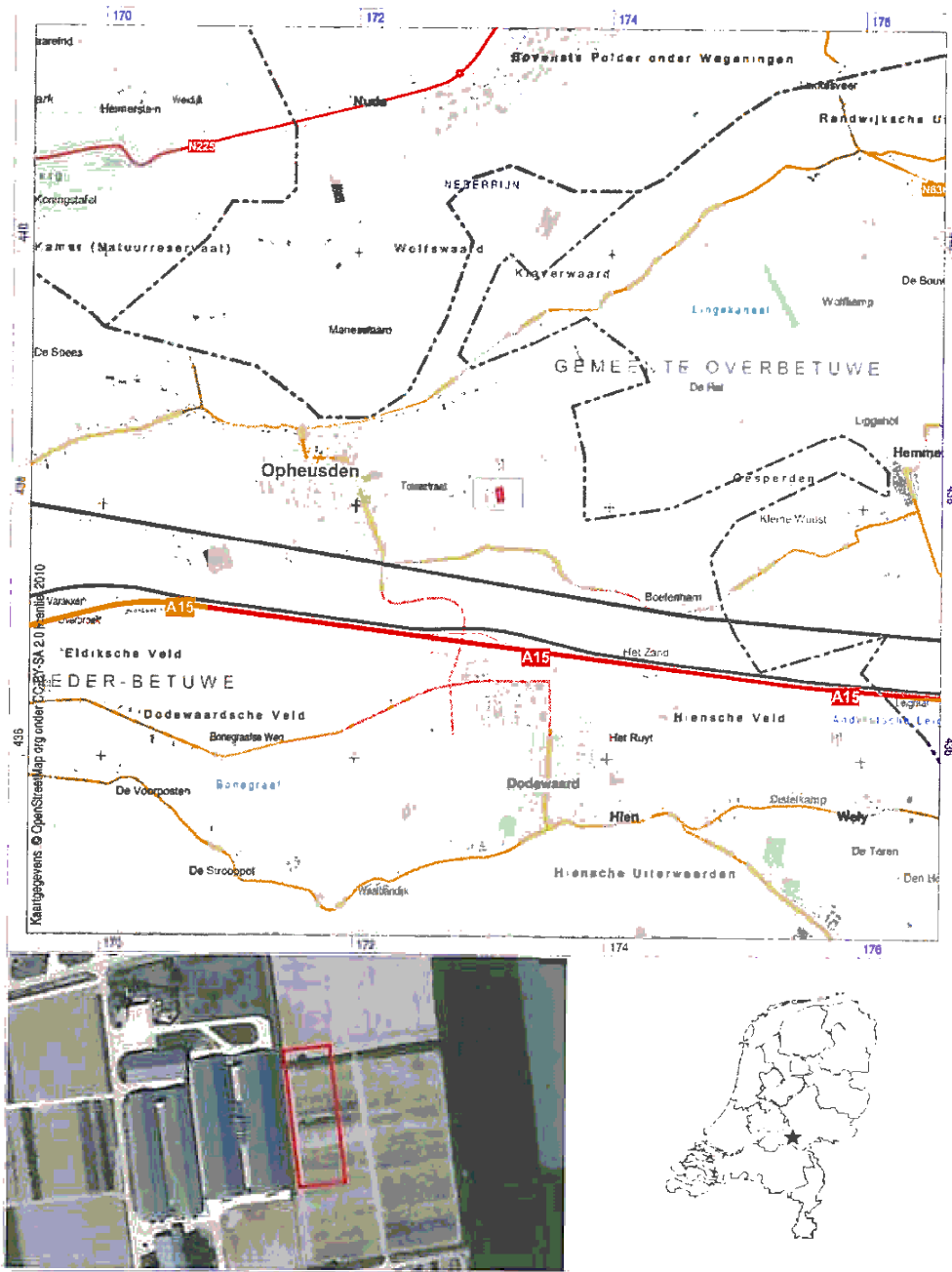
Stiboka/RGD, 1986. *Gemorfologische kaart van Nederland, schaal 1:50.000*. Toelichting bij kaartblad 39 Tiel. Stichting voor Bodemkartering/Rijks Geologische Dienst, Wageningen/Haarlem.

Figuren

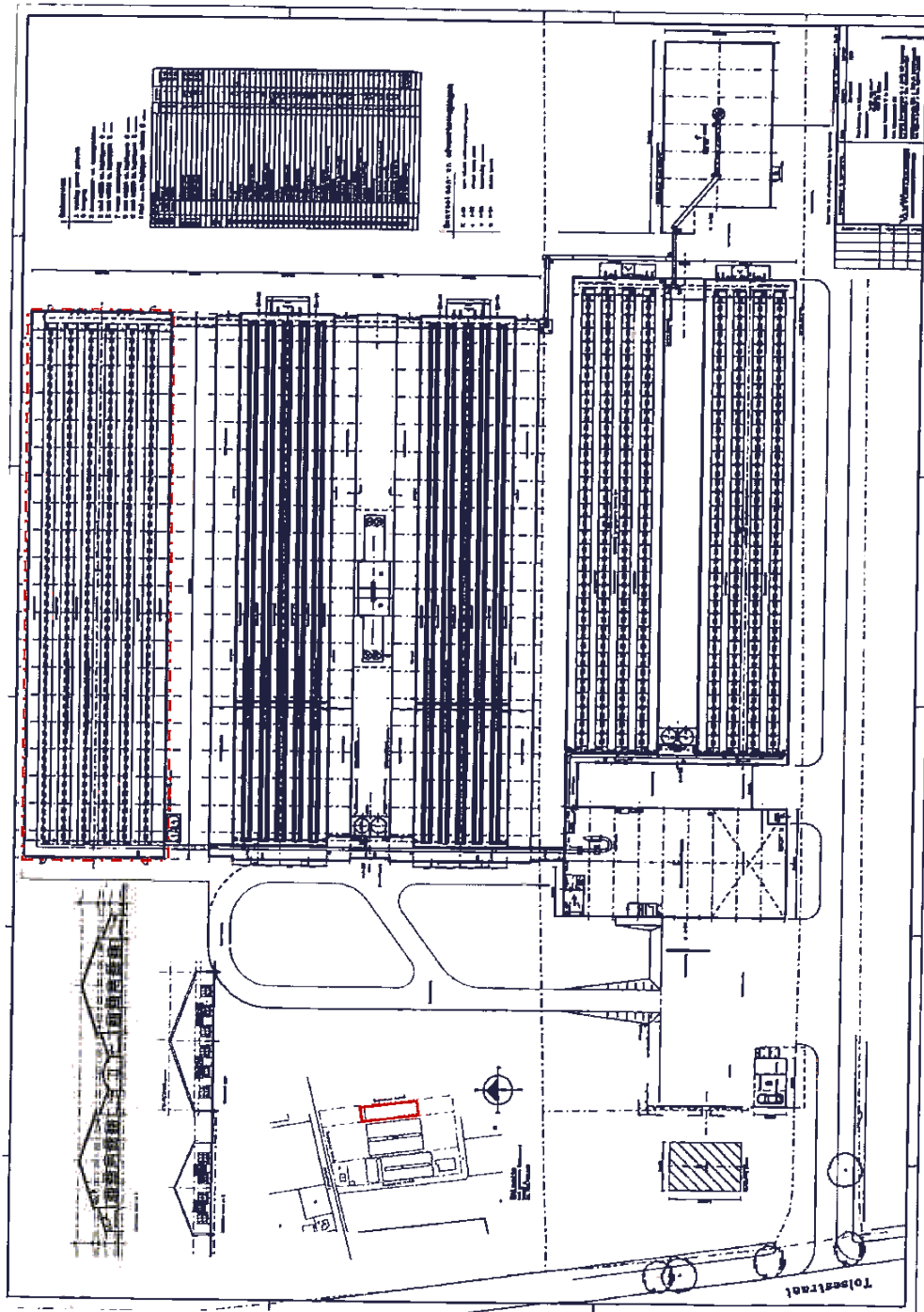
Figuur 1. Ligging van het plangebied (rood omlijnd); onder: detail en ligging in Nederland.

Figuur 2. Voorgenomen plannen in het plangebied

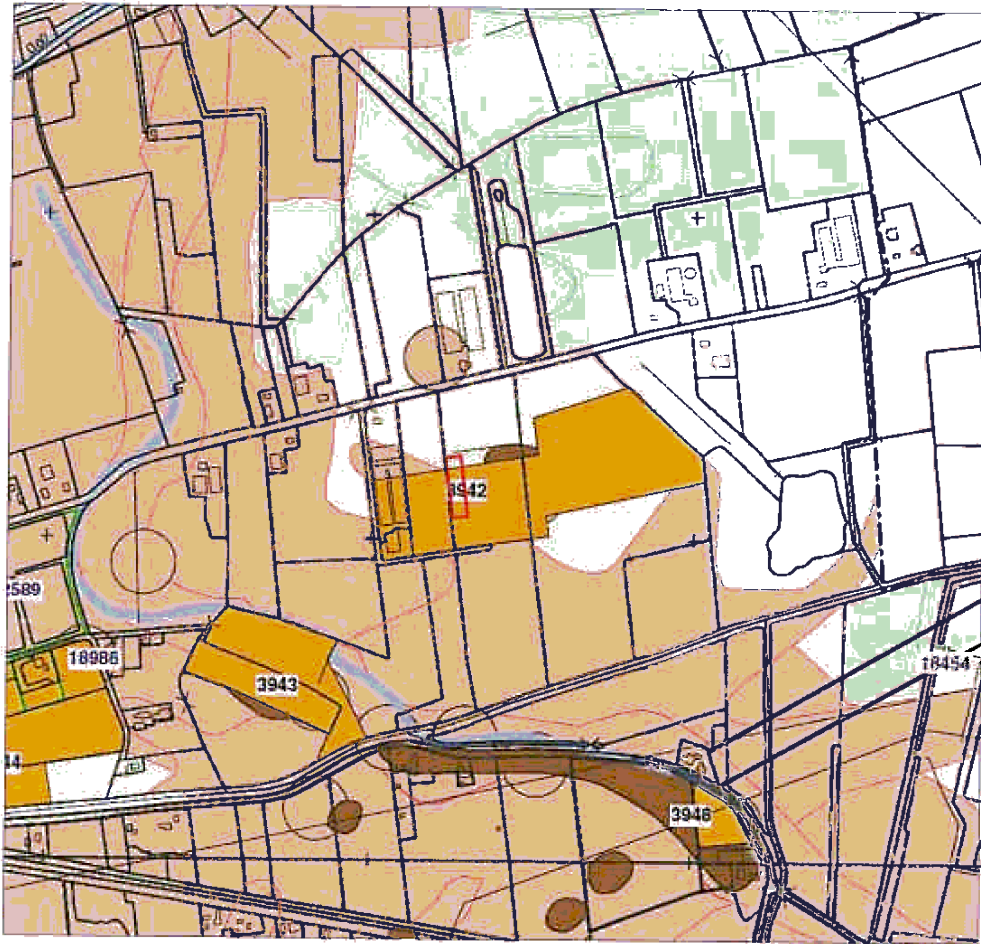
Figuur 3. Uitsnede van de archeologische beleidskaart (Schuurman & de Roode, 2009).

Figuur 1. Ligging plangebied (rood omlind); onder: detail en ligging in Nederland (ster).

Figuur 2. Voorgenomen plannen.

Figuur 3. Uitsnede van de archeologische beleidsadvieskaart (Schuurman & de Roode, 2009).